

יחזקאל קמחי

“איורים של קמחי ל'מגילת רות'” / הארץ / 5.1.63

לפני צייר המחליט לעטר ברישומיו ספר כלשהו עומדת, מלבד עצם בעיית הפירוש והבעיות הטכניות, בעיה הקשה מכולן: בעיית הסגנון. כך כשהמדובר בספר שתם, על אחת כמה וכמה קשה הדבר כשהספר אשר הצייר עומד לעטרו הוא ספר מהתנ"ך. בעיה זו קשה במיוחד בארץ כשאינן לצייר כל מסורת קדומה של עיטור, ייחודית לספר כזה או לסגנונו. בספר הדן על תולדות מצרים העתיקה ותרבותה אפשר תמיד לסגנון ציור קיר מצרי בנוסח אפילו חדשני, ועדיין תישמר האורגניות של האילוסטרציה והטקסט המילולי. כך הדבר ברוב העיטורים לספרות הנובעת מתרבויות עתיקות - וכמובן עוד ביתר שאת, בספרות מאוחרת יותר. שונה לגמרי המצב כאשר באים לעשות אילוסטרציה לסיפור תנ"כי ומנסים לעשותה בצורה הקשורה בפולקלוריסטיקה של אותו סיפור. מסתבר שגם יחזקאל קמחי נתקל באותה בעיה בבואו לעטר את ספרו “מגילת רות”. מחוסר כל סגנון לוקאלי שאפשר להתלות בו, פעל קמחי בנוסח רישומו הרגיל בשנים האחרונות. זהו רישום הנשען כמעט לגמרי על סגנון רישומיו של פיקאסו (בתקופת רישומי “האמן והמודל”), שתכונותיו האופייניות הן ליניאריות שוטפת, דמויות בעלות הבעת פנים בנוסח הקלאסי-הסתמי ועיטוריות בעיקר ע"י הכנסת צורות עלים, פרחים וצורות מפותלות מעולם הצומח. למעשה, בכל סדרת הרישומים הדבר היחיד שהוא אישי ומקורי משל יחזקאל קמחי הוא פתרונו הגראפי המיוחד לגזע עץ (רישומים 5; 24) ששימש גם כאחד הנושאים המרכזיים בתערוכת ציוריו שנערכה לפני זמן מה בגלריה “צ'מרניסקי” בתל-אביב.

כאשר רישומים מסוג זה מופיעים לא בצורה אלבומית, אלא כרישומים אילוסטריטיביים מקובלים ליד הטקסט, מוסט הדגש מהרישום אל המלל ואז יחפש הקורא הפשוט, שאינו רגיש במיוחד לרישום עצמו, רק את הצד האסתטי והאווירתי ויסתפק בו. רישומיו של יחזקאל קמחי מופיעים בצורה אלבומית בה הטקסט תופס מקום צדדי באופן יחסי. רוב הרישומים מרוכזים בנפרד מהמלל ומהווים חטיבה עצמאית גם מבחינת עימוד. אי אפשר שלא להתייחס לאוסף כזה כטפל לטקסט וחייבים לדון אותו כרישום אמנותי שקשריו עם הטקסט תמאטיים בעיקרם. אם להסתכל כך על רישומיו של קמחי, הרי שאי אפשר להתחמק מהמסקנה, שאם כי נוצרת אווירה מעין ארכאית פולקלוריסטית והרישומים עצמם הם אסתטיים למדי, חסרה לגמרי הנימה האישית של הצייר כיוצר עצמאי. גם אם מסתפקים בסגנון לא אישי - והרי פיקאסו הוא באמת צייר גדול לכל הדעות - קשה מאוד לקבל את הקו של קמחי, שלעיתים הוא מהוסס וחסר בטחון מספיק (הידיים בציור הראשון בספר, קווי צוואר האישה באותו רישום, ראש החמור ברישום 6 ועוד רבים אחרים) כעוקב במידה

המניחה את הדעת אחרי הקו השוטף של פיקאסו.
באווירתם הכללית של הרישומים, מצליח קמחי להכניס נימה של עובדי אדמה מתקופת
האבות פשוט ע"י הלבשת הדמויות בעלות הפנים היווניים-קלאסיים גלימות ערביות וצירוף
שיבולים, פרחים ועצים כאשר הרישום מתאר את הדמויות בחיק הטבע, וקמרונים וכיפות
בהימצאן בתוך סביבה בנויה.
האלבום יצא בהוצאה נאה, באותיות שנכתבו בכתב יד ובצירוף תרגום הפסוקים הנוגעים
לאילוסטרציות - באנגלית, ספרדית ויידיש.

יואב בראל, בין פיכחון לתמימות: על האמנות הפלסטית בשנות ה-60 בתל אביב, מוזיאון תל אביב לאמנות, 2004